

VIDEN OM AFFALD

i havet

EVALUERINGSRAPPORT // 2025

STRANDKASSER

- opsamling af frivilligt indsamlet marint affald

REN
natur

STRANDKASSEN - EN PRISVÆRDIG HJÆLPER I SANDET

2025 blev året hvor Strandkasserne begejstrede i Sydfrankrig, voksende i antal og igen indsamlede rekordstore mængder af marint affald langs vestkysterne i Danmark. Selvom konceptet efterhånden har nogle år "i sandet", så bliver det aldrig kedeligt at lave en evaluering, idet der hele tiden sker nye og spændende ting, som driver den positive udvikling.

I skivende stund (læs; januar 2026) er der registreret 216 Strandkasser langs den jyste vestkyst og langs dele af den vestlige limfjordskyst. Det er 17 mere end sidste år ved denne tid og det er i sig selv et tydeligt bevis på at kasserne løser en vigtig opgave.

Disse 216 Strandkasser, som i øvrigt i år har fået fornyet deres 3 årige dispensation hos Kystdirektoratet, har i år hjulpet med at fjerne godt 247 tons affald fra kystarealerne. Det er godt 47 tons mere end sidste år. Det er helt enestående og uden sidestykke på noget andet offentligt rekreative areal i Danmark. Så af hjertet tak til alle jer, der igen og igen eller for første gang bukker jer ned og hjælper til. Selvom vi ikke er derude på stranden til at give jer hånden, så skal I aldrig tvivle på at jeres indsats er enestående og højt værdsat. TUSINDE TAK!

I foråret fik Kystfællesskabet muligheden for at indstille Strandkasse-konceptet til en europæisk miljøpris. Det er oplagt at dele de gode resultater med kolleger udenfor landets grænser og det skete i Nice i november. Selvom det desværre ikke blev til en pris til Danmark, så tydeliggjorde dagene i Nice, at vi på tværs af Europa deler mange af de samme udfordringer, men også at vi kan lære enormt meget af hinanden.

En ny stikprøve af Strandkassernes indhold viser at plastik, i alle afskygninger, udgør 90% af det samlede indhold. Det er højere end for 4 år siden, hvor analysen også blev gennemført. Det er vigtig information og samtidig en stærk motivator for at fortsætte det enorme frivillige arbejde langs kysterne. Et arbejde, der er til stort gavn for os alle.

Hvert et stykke affald fjernet fra sandet gør en forskel – uanset størrelse!

ALENE KAN VI NOGET – MEN SAMMEN KAN VI ALT

På gensyn derude ☺

STRANDKASSERNE NOMINERET TIL EUROPÆISK PRIS

Siden 2017 har Strandkasserne gjort et fantastisk arbejde på den danske vestkyst og konceptet er efterhånden rigtigt godt kendt på tværs af Danmark. Men nu har udlandet også fået øjnene op for succesen og i sommeren 2025 blev konceptet nomineret til den europæisk pris European Urban Cleanliness Awards.

Ceremonien og prisuddelingen fandt sted i franske Nice den 27.-28. november og her deltog repræsentanter fra Hold Danmark Rent og de kommunale samarbejdspartnere i konceptet. Ceremonien havde både en fransk og en europæiske kategori. I den europæiske kategori var koncepter fra følgende lande repræsenteret: England, Sverige, Tyskland, Belgien, Italien, Portugal, Spanien og naturligvis Danmark.

Prisuddelingen er arrangeret af **AVPU – Association des Villes pour la Propreté Urbaine** – som er en fransk organisation og en sammenslutning af byer, der arbejder for renhold i byområder. Organisationen understøtter lokale myndigheder i at forbedre renhold i det offentlige rum gennem erfaringsudveksling, udvikling af måleværktøjer, netværksmøder samt formidling af "best practice"-eksempler.

DEN EUROPÆISKE PRISUDDDELING GENNEMFØRES INDENFOR TO FORSKELLIGE KATEGORIER:

Equipment & Process, hvor teknologiske og infrastrukturelle innovationer blev fremhævet. samt **Communication & Awareness**, hvor kreative kampagner og borgerrettede initiativer var i fokus.

Et gennemgående tema var uddannelse og involvering af den unge generation både gennem undervisning og gennem initiativer, hvor unge tilbringer en dag sammen med driftsmedarbejdere for at få indblik i arbejdet bag kulisserne. I flere lande arbejder man også med at integrere borgere, der har svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet, hvilket giver renholdelsesområdet en stærk social dimension.

Derudover blev en række særlige innovative projekter præsenteret. Blandt de mest opsigtsvækkende var initiativer, der fokuserede på fleksible og mobile løsninger til affaldshåndtering, brug af kunstig intelligens til at forebygge graffiti, samt projekter, der kombinerede kulturelle aktiviteter med oplysning om renhold og affaldshåndtering.

Flere lande pegede også på de stigende udfordringer med dumping af storskrald, og hvordan nye teknologier og kampagner forsøges taget i brug for at løse problemet. Strandkasse-konceptet blev præsenteret som en af de første i den europæiske kategori og det blev modtaget med stor interesse og anerkendelse. Men selvom det desværre ikke blev til en pris til Danmark, så tydeliggjorde dagene i Nice, at vi på tværs af Europa deler mange af de samme udfordringer, men også at vi kan lære enormt meget af hinanden.

Tak til AVPU for nogle rigtig gode dage i Nice. Det var en stor fornøjelse at deltage.

2025

MÆNGDER OG TYPER AF AFFALD INDSAMLET I STRANDKASSERNE

Ved årsskiftet 2025/2026 er der registreret 216 Strandkasser i 9 kommuner i Danmark. Disse befinder sig dels langs den jyske vestkyst, samt ved dele af limfjordskysten. Langt de fleste af disse Strandkasser er i funktion på kysterne hele året.

De 9 kommuner estimerer at de, i 2025, i alt har fjernet knapt 360 tons marint affald fra deres kystarealer. Heraf er knapt 231 tons frivilligt indsamlet via Strandkasserne.

Som det fremgår af tallene nedenfor, så er der stor forskel på, hvor meget de enkelte kommuner indsamler af marint affald på deres kyster. Det er der flere årsager

til. Længden af kyststrækningen og beskaffenhed af deres kystarealer og så det faktum, at strøm og vejrlig "kaster" forskellige mængder af affald af sig, alt efter hvor på vestkysten man befinder sig.

Affaldet i havet omkring Danmark kommer typisk langvejs fra og har ligget i havet i lang tid, hvor det har rejst med havstrømmene. Derfor er der også markant mere affald på de kyster, som ligger ud til åbent hav og det er netop her du finder Strandkasserne. Ved udgangen af 2025 er der 216 Strandkasser på den danske kystlinje fra Børsmose Strand i Varde Kommune til Skagen i Frederikshavn Kommune.

Klik her og se
placering af
strandkasserne

I år har kasserne
gennemsnitlig fjernet **79%**
af den samlede mængde
marint affald fjernet fra
kysterne.

Dette tal var sidste år **58%**,
så det er en markant
stigning.

Kommune	Antal kasser	Hvor mange tons marint affald er i ALT fjernet fra jeres kyster i år til dato (jan. til nov. 2025)?	HERAF hvor mange tons er indsamlet via Strandkasserne?	Procent indsamlet i strandkasser
Varde	28	53,64	45	84%
Ringkøbing Skjern	56	110,5	81,8	74%
Holstebro	14	24,8	23,7	95%
Frederikshavn	23	29,2	17,5	60%
Hjørring	18	12,3	7	43%
Lemvig	36	56,9	56,9	100%
Thisted	21	24	15,6	65%
Jammerbugt*	18	64	Ikke opgjort	Ikke opgjort
Morsø	2	0,175	0,175	100%
I alt	216 stk.	375,5 tons	247,7 tons	

* Tallene fra Jammerbugt kommune er ikke medregnet i gennemsnitsberegningen, idet der ikke er opgjort hvor meget affald deres strandkasser har fjernet.

LÆS OG LÆR AFFALDSTYPER

Stort set alt affald, som Strandkasserne indsamler er marint affald, - altså affald, som er skyllet ind med havet. Denne type affald er kendetegnet ved at være relativt beskidt og ødelagt, idet det ofte har ligget i havet i lang tid og har rejst mange sømil.

I 2025 er vi dykket ned i mængderne og har gennemført en stikprøveoptælling af indholdet i 4 vilkårligt udvalgte Strandkasser langs den jyske vestkyst. Formålet med denne undersøgelse er at skaffe viden om art og oprindelse af det marine affald, der når de danske kyster. Undersøgelse er gennemført efter en nordisk monitoreringsmodel, der inddeler affaldet i 9 overordnede og 56 underliggende kategorier. Tallene nedenfor viser affaldet opgjort i antal styk pr. overordnet kategori.

PLAST

90%

F.eks. reb og tovværk, fiskeliner, plastflasker, take away-emballage, plastposer, skod, låg samt store og små uidentificerbare stykker hård og blød plast.

PAPIR/PAP

2%

F.eks. papkartoner, takeaway produkter og ører pinde i pap.

METAL

2%

F.eks. dåser, metalkapsler og låg, fiskeriudstyr, batterier, elektronik samt store og små uidentificerbare stykker metal.

TEKSTILER

1,5%

F.eks. sko, beklædningsgenstande og drager.

TRÆ

1%

F.eks. rester af paller og andet resttræ.

GUMMI

1%

F.eks. balloner, gummibånd og dækrester.

ORGANISK

1%

F.eks. madaffald og fyldte hundeposer.

GLAS

1%

Alkoholflasker, lysstofrør, syltetøjsglas, mursten og keramik.

KEMIKALIER

0,5%

Paraffin, olierester og væsker.

EN HVAL PÅ LAND STRANDKUNST AF DRIVTØMMER I VEJERS

Marint affald kommer ind på kysterne i mange forskellige størrelser og materialer. Langt det meste er en eller anden form for plastik, men der kommer også træ. Træ, som ofte har drevet langt før det lander på den danske kyst. Drivtømmeret har som sådan ikke nogen værdi og fjernes af Strandfogederne. Men på Vejers Strand i Varde Kommune skete der noget andet med drivtømmeret i foråret 2025.

I forbindelse med "Byg25", ved Vejers Kulturuger, blev der lavet en 1-til-1 skulptur af en gråhval. Skulpturen blev opført af bioduoen Frederik Fuda Bjare og Peter Skødt Knudsen med hjælp fra lokale strandgæster.

Drivtømmer og havfald til skulpturen blev samlet over et år langs kysterne i Varde Kommune.

Hvalskulpturen er som nævnt udført i størrelsen 1-til-1 og udformet så man både kan kravle på den og sidde "inde i maven". Skulpturen befinder på Vejers Strand – lige til venstre for nedkørsel fra Vejers by.

KORT FAKTA OM GRÅHVALEN

Gråhvalen levende i havet omkring Danmark indtil for 300 år siden. Den blev ofte set nær kysterne ved Rømø og Fanø, men den kom også ind i Østersøen. I dag lever den primært i Stillehavet, hvor en bevaringsindsats har reddet den fra helt at uddø.

Gråhvalen er meget nysgerrig og kommer ofte helt tæt på mennesker og både i vandet. Den er også kendt for sine lange vandringer, hvor den årligt tilbagelægger op til 25.000 km fra den Mexicanske Golf, hvor den får sine unger, til Arktis, hvor den opholder sig om sommeren. Dens eneste naturlige fjende er spækhuggeren, som jager gråhvalens unger undervejs på den lange rejse nord på.

NORDIC COASTAL CLEANUP DET VÆRDIFULDE NORDISKE SAMARBEJDE

Siden 2017 har Hold Danmark Rent, - nu Ren Natur, repræsenteret Danmark i det fællesnordiske projekt Nordic Coastal Cleanup (NCC), som gennem en mobilisering af frivillige har til formål at skabe en større bevidsthed om affald i vores nordiske have.

Igennem årene er der blevet gennemført forskellige fælles projekter, - bedst kendt er nok "Den Nordiske Strandrydder Dag". Men NCC er meget mere end projektsamarbejde! Det er i høj grad også vidensdeling og udveksling af gode ideer. Hver for sig udmærker destinationerne sig ved at have forskellige faglige kompetencer til rådighed, som ofte kommer hele netværket til gode.

I 2026 bliver det særligt spændende at følge disse lokale aktiviteter:

GRØNLAND:

CSR Greenland har i 2024 igangsat et

for-projekt med titlen 'Towards a waste-free Greenland'. For-projektets anbefalinger videreføres i nye indsatser med opstart i 2026. Ambitionen er at være med til at arbejde for en bæredygtig udvikling i Grønland. CSR Greenland deltager i partnerskaber og samarbejder med offentlige myndigheder, foreninger og nationale/internationale organisationer for at bidrage til denne udvikling. Et fokus i projektet er blandt andet at styrke den grundlæggende forståelse og håndtering af affald i de grønlandske lokalsamfund og tilhørende sektorer.

FÆRØERNE:

I foråret 2025 blev Rudda Føroyar spurgt, om de havde interesse i at blive en del af det færøske hold på projektet AMAP. (AMAP står for Arctic Monitoring Assessment Programme). Det sagde de selvfølgelig ja til, da det vil være en måde at styrke det

arbejde, som Nordic Coastal Cleanup allerede er i gang med. Tre gange årligt bliver de samme strande ryddet, hvorefter alt marint affald registreres udførligt. Formålet er at dokumentere på et videnskabeligt plan, hvilket slags affald der findes og hvor det stammer fra.

NORGE:

Hold Norge Rent har i slutningen af 2025 påbegyndt et spændende analysearbejde, som i løbet af 2026 vil blive delt i det nordiske fællesskab. Det drejer sig om at kunne fremhæve og dokumentere den samfundsøkonomiske værdi af frivillig oprydning og miljøindsats. Gennem denne analyse vil Hold Norge Rent få et bedre vidensgrundlag for at vise frivilliges betydning i kampen mod henkastning af affald - både med hensyn til økonomisk værdi, miljøpåvirkning og socialt engagement.

VIDEN OM AFFALD

i havet

FAKTA OM NORDIC COASTAL CLEANUP GRUPPEN:

- Etableret i 2017.
- Projektledelse: Hold Norge Rent
- Styregruppe bestående af ledelsesrepræsentanter fra medlemsorganisationerne i Norge, Finland og Danmark.
- Finansieret af blandt andre Nordisk Ministerråd.
- Deltagere: Hold Norge Rent, Hold Sverige Rent, Hall Skærgården Ren (Åland – Finland), Ruddy Føroyar, CSR Greenland, World Wide Friends (Island), Ren Natur (Danmark)
- Læs mere på [Nordic Coastal Cleanup](#) | [Hold Sverige Rent](#)

QUICK GUIDE 2025

EN GUIDE TIL PRAKTISK HÅNDTERING AF OPRYDNING PÅ KYSTEN EFTER STORE MÆNGDER TABT GODS TIL SØS.

Det er kommunerne der har det overordnede ansvar for vedligeholdelse af deres kystarealer, herunder indsamling og bortskaffelse af alt affald. Dette arbejde gennemføres i faste daglige rutiner i alle kystkommuner rundt om i landet, men antager en noget anden størrelse langs Vestkysten. Dette skyldes mængderne af marint affald, som kommer ind med bølgerne, og som årligt varierer i mængder fra 8 til over 100 tons pr. kommune.

Men indimellem sker det, at meget store mængder affald rammer de lokale kyster og det sker når uheldet er ude til søs og alarmen går.

Det skete lørdag den 23. december 2023 da miljøalarmen gik i Jammerbugt Kommune.

Anmeldelser var kommet ind om at større mængder strandingsaffald var drevet i land på kommunens kyster. Sko, kanyler, køleskabe, flamingo og TV lå i større og mindre bunker på stranden.

Hurtigt stod det klart at strandingsaffaldet kom fra 46 skibscontainere, som var gået overbord i høj sø, - stormen Pia, fra skibet Mayview Maersk på vej fra Bremerhaven til Gdansk.

Og hermed var starten gået på den oprydningsindsats, som skulle vise sig at blive den mest omfattende af sin slags i nyere tid gennemført langs en dansk kyst.

Kollegerne i Jammerbugt Kommune blev hurtigt tovholdere på det akutte beredskab på kysterne, som begyndte lillejuleaften og først langt ind i det nye år 2024 blev afsluttet. Med hjælp fra strandfogederne, Beredskabsstyrelsen og politiet samt ikke mindst både lokale og tilrejsende frivillige blev de store mængder gods fjernet fra strandene og fragtet sikkert videre til forarbejdning.

VIGTIGT LÆRING SKAL GIVES VIDERE

I løbet af foråret 2024 blev oprydningsindsatsen grundigt evalueret i Jammerbugt Kommune. Det er rigtig vigtigt at erfaringerne af denne type aldrig gå tabt, men bliver gemt og nyttiggjort i de fremtidige beredskabsplaner.

Erfaringerne blev også delt med de andre kommuner i Kystfællesskabet ved en workshop i foråret 2025. Her blev det besluttet at nedfælde dem i et fælles arbejdsredskab, som hver kommune kunne bruge som en del af de eksisterende beredskabsplaner lokalt.

Arbejdsredskabet fik navnet "Quickguiden" og blev udarbejdet i sommeren 2025 af Kystfællesskabet med særligt input fra Jammerbugt Kommune samt Holstebro Kommune og KIMO.

Quickguide fungerer som et interaktivt produkt, som færdiggøres af den enkelte kommune, der indtaster egne data og vigtige oplysninger. Quickguiden opdateres årligt under ledelse af Kystfællesskabet.

FAKTA OM STRANDKASSEN

Strandkasserne på de danske kyster har siden starten i 2017 været en stor succes og fyldes dagligt med tonsvis af marint affald! Årsagen skal findes i det faktum, at kasserne er løsningen på et umiddelbart behov, der opstår spontant hos strandgæsten, der intuitivt følger en indskydelse til at samle affald op og efterfølgende bortskaffe det. Det vigtigste i den sammenhæng er, at Strandkassen er synlig og tilgængelig.

DIMENSIONER OG MATERIALER

Strandkasserne er produceret af træ, som er imprægneret og har en god holdbarhed og modstandsdygtighed i forhold til vind og vejr.

Kassens mål er: H 90 x L 120 x B 100 cm., og så har den en dobbelt bund af to godspaller, som gør den nemmere at løfte fri af sandet med en palleløfter, når den skal tømmes.

SKILTNING

På siden af Strandkasserne er der påmonteret et skilt, der på tre sprog kommunikerer "Strandingsaffald". Der er også billeder som viser marint affald. Skiltene er lavet i vejrbestandigt materiale, der tager højde for vand, vind, sol og sand. På skiltene er der blandt andet også anført kommunens og Hold Danmark Rent's logo, samt en QR-kode, der leder videre til en online information, der fortæller mere om konceptet.

DRIFT OG VEDLIGEHOLDELSE

Strandkasserne ejes og driftes af den enkelte kommune, som således har ansvaret for, at kasserne til alle tider er i en god stand og mest af alt er tømt for affald. De fleste af kasserne er placeret på kysterne hele året. Enkelte er dog flyttet om på den anden side af klitterne, hvor de står i læ for vinterstormene, som ellers vil tage dem med til havs. Kasserne bliver tilset på ugentlig basis, og i højsæsonen er det ikke unormalt, at en tømning finder sted flere gange om ugen. Nogle kasser tømmes med håndkraft, mens andre tømmes med traktor og palleløfter over på ladet af en vogn.

DISPENSATION FRA KYSTDIREKTORATET

Kystområderne i Danmark er beskyttet i medfør af Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om strandbeskyttelse og klitfredning. Formålet med beskyttelsen er at bevare de åbne kyster og de landskabelige, naturmæssige og rekreative værdier, der er knyttet til kysterne. Med denne lovgivning in mente er det nødvendigt at få en tilladelse til opstilling af strandkasserne, idet langt de fleste af dem er placeret indenfor fredningslinjen. Det har været Hold Danmark Rent og er nu Ren Natur, der på vegne af kommunerne, koordinerer ansøgningsarbejdet og står for kontakten til Kystdirektoratet.

STRANDKASSERNES BIDRAGSYDERE - EN STOR TAK

I Strandkasse-konceptet er der topscore på alle parametre, både hvad angår mængder af affald opsamlet, antal aktive frivillige involveret og omfanget af det understøttende partnerskab mellem kommune, sponsor og organisation. Den lokale kommune sikrer at kasserne er tilgængelige på kysterne og at de vedligeholdes og tømmes efter behov. Ren Natur faciliterer Kystfællesskabet og samler data til den årlige evalueringsrapport. Og endelig er bidrag fra de øvrige partnere med til at sikre kommunikation og kampagner relateret til Strandkassernes virke.

WESTWIND

WESTWIND

- donerer sit posesalg til Strandkasserne - TAK

Igennem de sidste seks sæsoner har butikskæden Westwind støttet Strandkasserne med indtægterne fra deres posesalg i de knapt 30 butikker. Deres økonomiske støtte er uvurderlig og har blandt andet bidraget til den fælles kommunikationsindsats, der vedvarende gennemføres i konceptet.

Ligeledes støtter Westwind også frivillighedskonceptet Ren Natur, hvor frivillige foreninger kan tjene penge ved at indsamle affald blandt andet på kysterne. Her anvendes Strandkasserne til dropsteder for affaldet.

NORDISK MINISTERRÅD

støtter Ren Natur's arbejde på kysterne - TAK

Siden 2017 har Hold Danmark Rent, - nu Ren Natur, repræsenteret Danmark i det fællesnordiske projekt Nordic Coastal Cleanup (NCC), som gennem en mobilisering af frivillige har til formål at skabe en større bevidsthed om affald i vores nordiske have.

Igen i år har NCC modtaget økonomisk støtte fra Nordisk Ministerråd. Støtten skal i særlig grad bidrage til en fastholdelse samt en videreudvikling af netværket, så der kommer endnu flere lokale aktiviteter, der mobiliserer frivillig oprydning på strandene, og endelig skal vi skabe en større viden om kilder og årsager til marint affald i de nordiske have. I Danmark bidrager vi til det nordiske fællesskab med Strandkasse-konceptet. Intet andet land i Norden har dette koncept, og vi glæder os over at kunne inspirere med de fine resultater, som konceptet skaber år efter år.

I 2025 har netværket udviklet en ny strategisk platform, hvorfra det fremtidige virke bliver rodfæstet. Arbejdet påbegyndes i 2026, hvor flere forskellige nye projekter og tiltag vil se dagens lys.

**Nordisk
ministerråd**

Ren Natur samler mennesker om at gøre en forskel dér, hvor de bor og færdes. Gennem affaldsindsamlinger skaber vi renere områder og stærkere lokale fællesskaber – i samarbejde med foreninger, virksomheder og kommuner over hele landet. Vi tror på, at ansvar for naturen vokser, når vi løfter opgaven sammen, og når det er let at være med. Derfor arbejder vi med klare rammer, god støtte og plads til engagement. Ren Natur bygger på frivillighed, handlekraft og lysten til at tage ansvar for vores fælles omgivelser – til gavn for både mennesker og miljø.

ÅRSRAPPORTEN ER UDARBEJDET AF:

Ren Natur ApS
Rosevej 1
5762 Vester Skerninge
anette@rennatur.org

*Udarbejdet af:
Anette Juul, Direktør*